

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Глобальні актори в міжнародних відносинах

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних відносин
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Глобальні актори в міжнародних відносинах
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Освітній рівень	магістр
Статус дисципліни	обов'язкова дисципліна
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Мета і завдання дисципліни – показати, якою є роль "великих" (провідних) світових держав в сучасних міжнародних відносинах з акцентом на зміну в характері як категорії «великої» держави, так і міжнародного середовища їх дії і взаємодії в структурі міжнародних відносин; розглянути тенденції пов'язані з переконфігурацію світової системи, де нарівні з державами діють недержавні актори, що не проходить безслідно для перших.

У ході реалізації курсу будуть вирішуватися наступні **завдання**:

1. Розглянути діяльність глобальних акторів і перспективи збереження ними цього статусу в світовій політиці;
2. Проаналізувати можливості участі провідних держав другого рівня в регулюванні світових процесів і перспективи їх взаємодії (витіснення) традиційними великими державами;
3. Показати як змінилася роль і можливості держав-націй у сучасних міжнародних відносинах, віднісши її з роллю нетрадиційних акторів;
4. Окреслити перспективи формування державо-центричного світового порядку і місця в ньому США, Китаю і Росії;
5. Розглянути, які наслідки матиме для України формування глобальними акторами нових регіональних підсистем.

Компетентності

- ЗК3 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК4 Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК5 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).ФК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- СК6 Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.
- СК7 Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.
- СК9 Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.
- СК10 Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання

- РН02. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини
- РН05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
-------	------	---------------------	----------

1.	<p>Тема 1. Проблема формування нового світового порядку в ХХІ ст.</p>	<p>Розглянути кризові явища в системі міжнародних відносин. Проаналізувати характерні риси процесів міжнародної інтеграції. Окреслити особливості геостратегії провідних акторів сучасної системи міжнародних відносин.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
2.	<p>Тема 2. Актори геополітики.</p>	<p>Ознайомитися із поняттям геополітичний актор та класифікацією геополітичних акторів. Розглянути особливості традиційних та нетрадиційних акторів міжнародної політики. Охарактеризувати проблему суверенітету в умовах глобалізації. Проаналізувати геополітичну роль церкви: релігійні тести їх зв'язок з певними територіями, святі місця та історична пам'ять, життєпис святих. Визначити особливості Армії як незалежного політичного актора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
3.	<p>Тема 3. Нові геополітичні актори.</p>	<p>Розглянути транснаціональні корпорації і причини зростання впливу, наслідки. Проаналізувати політичні партії (етнічні національні, регіональні, федералістські). Визначити особливості ЗМІ як незалежного геополітичного актора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
4.	<p>Тема 4. Нові трактування перспектив становлення центрів сили в світовій системі в ХХІ ст.</p>	<p>Проаналізувати нові концепції структурування міжнародної системи, розподілу центрів сили і окремих держав. Ідея нового двополюсного світу. Проаналізувати повернення до концепції «триполюсного світу»: США - ЄС - КНР - як основні центри світової політики. Визначити засади протиріччя інтересів США і РФ в Європі і в</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

		Центральній Азії, можливе зіткнення інтересів з КНР, Японією, Туреччиною.	
5.	Тема 5. США як провідний міжнародний актор.	Проаналізувати місце США в системі геополітичних відносин. Охарактеризувати категорії «імперія», «зверх держава», «гегемона», «лідера» в доктринах Дж.Буша, Б.Обами, Д. Трампа, Дж. Байден: зміст, направленість, методи реалізації. Охарактеризувати американо-китайське протистояння та його вплив на міжнародні відносини. Проаналізувати кризу лідерства і перспективи американської міжнародної діяльності.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
6.	Тема 6. Європейський Союз як геополітичний актор.	Проаналізувати пошук нової ідентичності Європи в умовах кризи світового порядку. Вихід з ЄС Великобританії і його вплив на країни ЄС. З'ясувати ключові проблеми розширення ЄС. Визначити довгострокові глобальні тенденції, які можуть вплинути на роль ЄС як глобального актора. Економічні та демографічні виклики.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
7.	Тема 7. Росія: боротьба за повернення статусу глобального актора.	Проаналізувати особливості формування стратегічного партнерства Москви та Пекіна та відношення Росії до ролі провідних світових держав. Розглянути російські і американські погляди на роль США і РФ в сучасній світовій політиці. Проаналізувати спроби Росії впливати на регулювання світових і регіональних процесів: війна проти України, війна в Сирії, ООН, ОБСЄ, ОДКБ, ШОС, ЄврАзЕС, «Група двадцяти», НАТО. Визначити геополітичні перспективи Росії.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

8.	Тема 8. Китай як геополітичний актор XXI ст.	Охарактеризувати стратегіями Китаю та суперництво Пекіну та США за вплив на формування нового міжнародного порядку. З'ясувати особливості інтеграційних проєктів КНР та їх вплив на політичну карту сучасності.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
9.	Тема 9. Індія новий геополітичний актор.	З'ясувати особливості геополітичні інтереси та стратегія країни. Індія – китайське протистояння. Проаналізувати посилення ролі Індії і Індія-Тихоокеанському регіоні.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи
10	Тема 10. Нові трактування перспектив становлення центрів сили в світовій системі в XXI ст.	Проаналізувати нові концепції структурування міжнародної системи, розподілу центрів сили і окремих держав. З'ясувати особливості ідеї нового двополюсного світу.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	40
Бали за теми, винесені на лекційні заняття	30
Бали за індивідуальну роботу	20
Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Робота на парах	Оцінка за контрольну роботу	Оцінка за індивідуальну роботу	Оцінка за самостійну роботу	Разом
40	30	20	10	100
• Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 100 бальною шкалою				

Поточний контроль з дисципліни «Глобальні актори в міжнародних відносинах» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки індивідуальної роботи та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 40 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за стобальною системою. У кінці семестру сума всіх оцінок ділиться на кількість оцінок, далі вона ділиться на 10 та множиться на 4.

Контроль засвоєння знань та навичок, що базуються на лекційному матеріалі, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). За опрацювання тем, визначених для семінарських занять, студент може отримати максимально 30 балів.

Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт. Індивідуальна робота оцінюється максимально у 20 балів.

Студентам також пропонується самостійне опрацювання наукових джерел, які є знаковими для відповідної дисципліни. Контроль засвоєння відповідних знань здійснюється у тестовій формі та максимально оцінюється у 10 балів.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» \(введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.\)](#) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» \(Нова редакція\) \(введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.\)](#) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє

основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
Література: Основна	
<ol style="list-style-type: none">1. Мазуренко І. М. Геополітичні характеристики як форма реалізації геополітики. <i>Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського</i>. 2019. № 2. С. 14-21.2. Чупрій Л. Особливості становлення геополітичної суб'єктності України в умовах глобалізації. <i>Геополітика України: історія і сучасність</i>. 2020. № 2(25). С.29-41.3. Дашевська О. Новий світовий порядок: теоретичні концепції. <i>European political and law discourse</i>. 2015. Vol. 2 . С. 59-64.4. Gilpin R. G. <i>War and Change in International Politics</i>. Cambridge : Cambridge University Press. 1994. 272 p.5. Ikenberry J. <i>After Victory. Institutions, Strategic Restrain, and the Rebuilding of Order After Major Wars</i>. 2001. Princeton, N. J. 293 p.6. Фесенко М. В. Проблеми та перспективи формування нового міжнародного порядку в умовах нестаціонарності. <i>Актуальні проблеми міжнародних відносин</i>. 2014. Вип. 120 (ч.1). С. 113-126.7. Уткин А.И. <i>Глобализация: процесс и осмысление</i>. К: Знання. 2001. 254 с.8. Haass R. <i>The Age of Nonpolarity. What Will Follow U. S. Dominance</i> [Електроний ресурс] <i>Foreign Affairs</i>. 2008. May-June. Режим доступу: http://www.for-eignaffairs.org/20080501 faessav87304.	

9. Ботвінов Р., Гірман А., Грачевська Т. Питання зовнішньої політики України в контексті євроатлантичної інтеграції. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2021. № 2(27). С. 9-17.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	<p>Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 1, каб. 103. Тел.: +80342 75-20-27 Email: https://kmv.pnu.edu.ua/ Ст. лаборант кафедри: Богачик-Дідович Юлія Ярославівна Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/pnuir https://instagram.com/pnu_international_relations?igshid=MDM4ZDc5MmU=</p>
Викладач	 <p>Нагорняк Михайло Миколайович Професор кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, Заслужений працівник освіти України</p>
Контактна інформація викладача	<p>+380971793006 nagornyakmm@gmail.com</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
--------------------------	---

Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).

Викладач

Нагорняк М.М.

